

Milyen hatással volt a válság az áramszektorra? Miként vészelté át az árampiac a 2009-es évet?

A válság az energiaipart késleltetve érintette, hiszen az első áldozatok az autóipar, a bankszektor és tőzsdék voltak. Mindazonáltal Európában kb. 5-6 százalékkal esett vissza villamosenergia-fogyasztás 2009-ben, és ez alól mi sem voltunk kivételek, így egy időre jelentős túlkínálat alakult ki a piacon. Amíg 2007-08-ban alapvetően a kereslet vezérelte a piacot, addig a felfelé mozgó zsinór áramárak 70, 80, sőt 90 eurós szintet is elértek megawattóránként, de a most mutatkozó kínálati piacon már jóval alacsonyabb, 39-45 eurós árszint a jellemző.

Ezek szerint 2010-ben sem számíthatunk nagy fellendülésre?

Ahogy a gazdasági válság késleltetve érintette az energiaipart, attól tartok, hogy a fellendülés is késve köszönhet be. A tőzsde, a pénzpiacok, a szolgáltatások már rég túl vannak a válságon, mire az áramfogyasztás majd elkezd emelkedni. Minket ugyanis elsősorban az ipari termelők felhasználása érint, akik nagy mennyiségű áramot fogyasztanak, és az ő esetükben még nagyon nem látszik a kilábalás.

Az MVM 2009-es számaiban akkor nem is nagyon mutatkozik meg a válság?

Nem, mivel a villamos energiát mindig a tárgyévet megelőzően adjuk el. Ez azt jelenti, hogy a 2009-es áramot 2008-ban értékesítettük, amikor az árak még szárnyaltak. A végleges számok még nem állnak rendelkezésre a cégcsoport méreténél fogva, de a tavalyi eredményünk még jobb lesz, mint a 2008-as.

Ezzel szemben a 2010-es viszont gyengébb lesz.

Egyértelműen. Az áram a fő termékünk, csodák nincsenek. Azt a tényt, hogy a piaci ár 30-50 százalékkal visszaesett, mindenképpen megsínyli a társaság. Pontos becslést nem tudok adni a várható visszaesésre, de a 2010-es eredmény jelentősen alacsonyabb lesz, de így is szépen nyereségesek leszünk.

Melyek voltak a legfontosabb események az MVM-csoport életében 2009-ben?

Nagyon sok fontos lépés történt. Mindjárt január első munkanapjainak egyikén érkezett egy kétsoros levél az Európai Unió versenyhivatalától, amelyben lezárták az ellenünk folytatott, majdnem 3 évig tartó vizsgálatsorozatot. Ez egy felmentő levél volt, tisztázták az MVM-et és a Mavirt, illetve az egész cégcsoportot a tisztességtelen piaci magatartás teljességgel igaztalan vád alól. A következő nagy esemény a paksi atomerőmű bővítéséről szóló határozat volt, amit tavasszal fogadott el a parlament 95 százalékos szavazattöbbséggel. Sikeres akvizíciókat is folytattunk 2009-ben, ezek közül kiemelném az ELMŰ-ÉMÁSZ tranzakciókat, ahol társaságunk ma már meghatározó tulajdonosává vált a két áramszolgáltatónak. Az őszi folyamán vásároltunk egy szélparkot, az év utolsó napjaiban pedig parlamenti döntés, törvény született a MVM-Mavir egyben tartásáról, szintén elsöprő szavazati többség mellett.

Hol tart a paksi bővítés előkészítése? Lehet már tudni, hogy milyen formában hajtanák végre a beruházást, miként finanszíroznák azt?

Az engedélyezés idén elindul, itt jegyezném meg, hogy szinte megszámlálhatatlanul sok engedély szükséges egy ilyen beruházás megkezdéséhez. Ráadásul durván 70 jogszabályt kell módosítani ahhoz, hogy egyáltalán elindulhasson a fejlesztés. Mindezzel egy külön munkacsoport foglalkozik. A finanszírozásról szóló döntés jócskán ki fog tolódni a következő 1.5-2 évre, hiszen ameddig nincsenek meg az engedélyek, jogszabály-módosítások, addig

nincs még szükség komoly mértékű tőkére. Természetesen addig is tárgyalunk a lehetséges befektetőkkel, de még nem időszerű döntést hozni ebben a kérdésben.

Arról született már döntés, hogy milyen méretű blokkok kerülhetnek beépítésre?

Igen, az „ezres” osztályban nézelődünk. A legkisebb, 600 megawattos blokkokat már korábban elvetettük, mert fele akkor teljesítmény mellett szinte ugyanannyiba kerülne az egészberuházás, hiszen egy atomerőműnél nem elsősorban a „vas” kerül sokba, hanem például az irányítástechnika, a biztonsági rendszerek. A fejlesztés viszi el a költségek döntő részét, ezért ha már ezt ráköltjük, akkor érdemesebb egy nagyobb blokkot üzembe állítani.

És mi szólt az 1600 megawattos egységek ellen?

Egyetlen dolog: a magyar energiarendszer mérete túl kicsi ahhoz, hogy egy ilyen nagy méretű blokk gazdaságosan működhessen benne. Ez azért is különösen fontos szempont, mert az európai jogszabályok értelmében a rendszer-tartalékokat mindig a legnagyobb blokk méretéhez kell igazítani. Ma a paksi atomerőműnek 500 megawattos blokkjai vannak, és ha egyik kiesik, azt rögtön, percekben belül képesnek kell lennünk pótolni. Egy 1600 megawattos blokk üzembe állítása esetén a szükséges többlet-ráfordítások már olyan magas szintet érhetnek el, ami aránytalanul költségessé teszi ezt a méretosztályt.

A mátrai erőben tervezett fejlesztés bejelentésekor azt közölték, hogy a költségek jelentős részét hitelből kívánják fedezni. A gazdasági válság okozta hiteldrágulás nem veszélyezteti a beruházást, továbbra is 2015-re készülhet el az új lignitblokk?

A pozitív hír az, hogy a főberendezések szállítására pályázó külföldi társaságok szinte mindannyian felajánlották, hogy hozzák saját exporthitel-biztosítóikat, ami által jóval olcsóbbá válhat a beruházás, mintha a hazai hitelkockázatot kellene alapul venni. Az új lignitblokkal kapcsolatos előkészületek az eredeti tervekkel összhangban idén elindulhatnak, és az áramtermelés 2015-ben meg is kezdődhet.

Mik a terveik a Vértesi Erőművel? Az elmúlt év folyamán nem egyszer merült fel az erőmű bezárásának gondolata, és végül csak egy kormányhatározat mentette meg a létesítményt.

A Vértesi Erőmű mára sajnálatosan nem egy energetikai létesítmény elsősorban, hanem inkább egy szociálpolitikai központ, az MVM itt inkább csak asszisztál a mindenkori kormánynak. Az alapvető probléma a bányá, ugyanis a költségbázis döntő hányada a bányában keresendő, és véleményem szerint ennek a sorsa dönti majd el a jövőt. Amennyiben a bányát bezárjuk egy ésszerű határidőn belül, akkor maga az erőmű még ideig-óráig életben maradhat. A racionális jövő az lehet, hogy a bányá bezár, az erőmű pedig csökkentett üzemmódban biomassza és szén keverékével, a meglévő szénkészlet felhasználásával üzemel egy ideig, és ez biztosítja Oroszlány hőellátását mindaddig, amíg egy új, korszerű fűtőmű nem épül.

Miért tartott ennyi ideig, hogy döntés szülessen a hazai áramtőzsde beindításáról?

A törvény úgy szól, hogy ha senki nem kíván áramtőzsdét létrehozni Magyarországon, akkor azt a Mavir köteles megtenni. Mivel a törvényben megadott határidőig senki sem jelentkezett, a Mavir jogkövető módon hozzá is látott a tőzsde kialakításához. Az MVM igazgatósága azonban a felelős tulajdonosi szemléletet képviselve másfél évig nem volt hajlandó jóváhagyni a Mavir által készített üzleti tervet, tekintettel arra, hogy még a legoptimálisabb szcenárióban sem térültek volna meg a tőzsde létrehozásának költségei.

Ami megváltozott, és fordulatot eredményezett, hogy néhány hónappal ezelőtt bejelentkezett az EPEX, a lipcsei áramtőzsde, Európa leglikvidebb kereskedési tere, hogy hajlandó gyakorlatilag költségmentesen létrehozni egy magyar alszekciót. Ezen kapva kaptunk. Gyakorlatilag megoldódott a probléma, mert beruházás nélkül úgy indul el a magyar áramtőzsde, hogy az európai etalon rendszert használja, és nem kell milliárdos veszteségeket elszenvedni egy új platform létrehozásával.

Milyen termékekkel lehet majd kereskedni az új áramtőzsdén az Önök tervei szerint?

Az előzetes tervek szerint a HUPX fizikai kereskedelemmel indulna, tehát napon belüli, napi, heti, havi és éves termékekre lehet majd számítani. Határidős kereskedésre egyelőre nem nyílna mód, az a második fázisban következne majd.

A Powerforumon zajló kereskedést is átvezetnék ide?

Nincs ilyen szándék, mert a Powerforum nagyon jól ki fogja egészíteni ezt az új börzét, hiszen a tőzsdén csak homogén termékekkel lehet kereskedni, miközben a Powerforum remek alkalmat biztosít arra, hogy az ún. nem-standardizált termékeket is értékesíteni lehessen. A piac egyébként nagyon szereti ezt a bejáratott, majdhogynem költségmentesen üzemelő rendszert, jelenleg több mint 60 regisztrált felhasználója van.

És mi lenne a sorsa tőzsdeképes termékeknek?

A spot kereskedelmünk nagy részét biztosan átvezetjük majd a HUPX-ra. Az éves termékkel az a gond, hogy az aukciót minden évben az Energia Hivatal hagyja jóvá, és még nem tárgyaltunk sem velük, sem a piaci szereplőkkel ez ügyben. Egyébként azt gondolom, hogy ebben a piaci szereplőknek kellene jelzéseket adni, hiszen az MVM szempontjából irreleváns, hogy melyik rendszeren keresztül értékesít. mindkettő ugyanis teljesen transzparens, és hasonló, aukciós szisztémát alkalmaz.

A rendszerkiegyenlítés is az új tőzsdén keresztül valósulna meg?

Még nincsenek kialakult szabályok. Előfordulhat, hogy a rendszerirányító hiányok vagy nagy többletek esetén bemerészkedik a tőzsdére, de nem ez az első számú terepe ezeknek a speciális termékeknek.

Miként tekintenek a prágai tőzsdére, erős konkurenciája lehet a HUPX-nak?

Nem tekintünk rá konkurenciaként, hiszen Európában a lipcsei kereskedési tér az etalon, az ott kötött üzetek a meghatározóak. A prágai tőzsde túl nagy fába vágta a fejszéjét.

Emlékeim szerint a rendszerhasználati díjakon keresztül a Mavir forrást kap a magyar áramtőzsde megalapításának finanszírozásához. Mi lesz ezzel a pénzzel, tekintettel arra, hogy nemrégiben a csehek e források nélkül tettek ajánlatot a hazai áramtőzsde kialakítására, és mint említette, a HUPX végül majdhogynem költségmentesen fog megalakulni?

A korábbi tárgyalások során az Energia Hivatal erre nem tudott jelentős fedezetet biztosítani, pontosan ezért nem indult el korábban a HUPX. Úgy tudom, hogy a Mavir tarifájába valóban beépült egy ilyen elem, csak nem volt mire költenie. A hivatal ezeket rendkívül precízen figyeli, adott esetben egy árszabályozási ciklus végén visszaveszi vagy beszámítja egy másik költséghelyre, úgyhogy ha nem kerül ez a pénz ilyen célra mind felhasználásra, akkor sem fog elveszni.

Milyen céllal vásároltak tulajdonrészt a ELMŰ-ben és az ÉMÁSZ-ban az elmúlt időszakban? Terveznek hasonló akciókat a közeljövőben?

Az MVM stratégiájában is célul tűzött, a csoport értékét jelentősen növelő akvizíciókkal kettős célunk volt ezzel: az egyik, hogy az elmúlt 15 év tapasztalata alapján a privatizált energiaszolgáltatók rendre az iparági nyereségszint felett működtek, és ebből mi sem szerettünk volna kimaradni. Ez be is igazolódott, az ELMŰ-ÉMÁSZ-ba történő befektetéseink jól alakulnak, komoly osztalékbevételt generálnak az állami tulajdonú MVM részére. A másik indok, hogy jobb rálátást szerezzünk a társaságok működésére, ami a 10% feletti részesedéseinkkel már szintén megvalósult.

A további vásárlásokról annyit, hogy jelenleg is tárgyalunk az E.ON-nal a társaság hazai áramszolgáltatóiban történő tulajdonszerzésről egy tavaly nyáron született megállapodás értelmében. Itt elképzelhetőek vagyonelem-cserék is, ezért jelenleg is zajlik vagyonértékelés, átvilágítás, és folynak tárgyalások a cserealap meghatározásáról is. Azt remélem, hogy az év végére túl leszünk az ügyleten.

A tavalyi év végén az MVM számára egy teljesen új területen hajtottak végre akvizíciót a Hungarowind Kft felvásárlásával. Miért pont szélparkot vásároltak? A lehetséges megújuló források közül, hogy esett a választásuk szélernergiára?

A szélerenergia hasznosítása nagyon hangsúlyos a nemrégiben aktualizált stratégiánkban. Az MVM-nek tartania kell a lépést az uniós elvárásokkal, ami szerint a jövőben Magyarországon jelentősen kell növelni a megújuló alapú áramtermelést. A novemberben vásárolt szélpark volt az első elem, és elmondhatom, hogy azóta sorba állnak azok a befektetők, akik eladásra kínálták fel a már megépített szélerőműveiket. Jelenleg ezeket az ajánlatokat elemezzük.

Biomassza, illetve hulladékhasznosítási előkészületek is folynak, de jelen esetben a szél volt a legegyszerűbben megvalósítható, ugyanis a három lehetőséget összehasonlítva ez a legkevésbé kockázatos. A biomassza legnagyobb kockázata a tüzelőanyag-beszállítás, hiszen egy új biomassza-erőművet 40 éven keresztül jó áron, és jó minőségben el kell látni tüzelőanyaggal – a biomassza esetében ezt rendkívül nehéz bárkin is számon kérni. A hulladékhasznosításnál pedig nagyon komoly lakossági, környezeti és egyéb aggályok állnak fenn, amit egyébként személy szerint furcsállok, mert például Ausztriában ez nagyon jól működik. Ma már olyan filterrendszerek, technológiák vannak, hogy ez nem okoz gondot. A szélerenergia mindenesetre ezekkel szemben viszont igen egyszerű, hiszen a szelot csak meg kell mérni, és onnantól megy minden a maga útján.

Mitől lett pont most aktuális a megújuló szektorban történő terjeszkedés?

Az adott létesítmény most volt eladó. A Raiffeisen Bank megkeresett minket, és erre a lehetőségre lecsaptunk.

Az MVM maga is kezdeményezhetett volna ilyen telepítést, nem?

Sokáig gondolkodtunk saját telepítésen, de amikor kiosztották az első 330 MW-nyi engedélykört, akkor az MVM-nek nem jutott tér. Utólag beigazolódott, hogy jobb is, hogy nem fektettünk erre hangsúlyt, mert nem kifejezetten MVM-re szabott volt az a rendszer. Ráadásul ezek a beruházások túlkis volumenűek, ha az MVM elkezd egy beruházást, annak megvan a szokásos üzemmérete, és az ahhoz kapcsolódó színvonala: a jogi- és , mérnökirodák, a projektmenedzsment egy kialakult szintet képvisel. Ugyanazt a szakembergárdát lehet használni egy 5 milliárdos projektnél, mint például a mátrai 250 milliárdos fejlesztésnél, és egy 5 milliárdos projekt nem mindig bírja el ezzel a színvonallal költséget. Egy kisebb, rugalmasabb vállalkozás ezt jobban képes kezelni.

Vagyis főleg ennek tudható be, hogy a hazánkban jelenlevő nagyobb energetikai cégek nem igazán aktívak a megújuló beruházások terén?

Ezzel vitatkoznék. A biomassza esetében az egyik legnagyobb, pécsi erőmű tulajdonosa a francia Dalkia-csoport, ami például egy óriásvállalat. De a szélparkokat esetében is jelen van például a spanyol Endesa, ami szintén egy hatalmas cég. Az tény, hogy a magyarországi privatizációban teret szerzett cégek nem túl aktívak ezen a területen.

Az MVM sem tűnt korábban igazán aktívnak.

Az MVM próbálkozik ezen a területen is, jelenleg a szél tűnik a legjobb befektetésnek, de jönnek más projektek is. Azt tudomásul kell venni, hogy az MVM-nek hagyományosan van egy feladata: az országos ellátása. A megújuló energia persze fontos, de két komoly probléma van vele. Az egyik, hogy rendkívül drága, hiszen a paksi atomerőműben egy kilowattóra ára ma alig több mint 10 forint, a mátraiban 15 Ft, a megújulóké pedig 30 Ft. Ha Magyarországon holnap valamilyen csoda folytán teljesülne az előirányzott megújuló részarány, akkor a villanyszámla drasztikusan megemelkedne.

Sokan támadták az MVM-et, mondván: gátolja a hazai liberalizált árampiac kialakulását, illetve többen megkérdőjelezték a december végén elfogadott törvénymódosítás tisztaságát is, amiben az Országgyűlés úgy döntött, hogy egyben tartja a Mavirt az MVM-mel.

Ezek a vádak ma már megmosolyogtatók. Az Európai Unió illetékes bizottsága a hazai támogatóival vállvetve három évig vért izzadt, hogy valamit rábizonyítson az MVM-csoportra, és ez a kísérlete totálisan elbukott. Az MVM piaci részesedése a HTM-ek felbontása után a nagykereskedelmi szegmensben visszaesett 50 százalék alá. Persze ez még mindig nagy piaci részesedés, de nagyon messze van a monopóliumtól, mert a másik 50 százalékon több cég osztozik. Továbbá megszűntek a torlódások a határokon, vagyis külföldről sem lehet előnyösebben beszerezni az áramot, mint itthon, szabad határkapacitások vannak. Amikor pedig kiírunk egy aukciót, az elszámoló ár fillérre megegyezik a regionális árakkal, sőt, ha megnézi a piacokat az elmúlt hónapok során, a magyar ár 1-1,5 euróval bekúszott az osztrák és német árak alá. Ezzel azt akarom mondani, hogy az MVM akkor sem lenne képes drágábban eladni az áramot, ha lenne ilyen irányú szándéka.

A decemberi törvénymódosítással kapcsolatban azt szeretném megjegyezni, hogy Európában nagyon sok ország választotta a törvénybe foglalt ún. ITO-modellt, és nem véletlenül. Az EU három alternatívát kínált fel. Egy: teljes leválasztás, kettő: szétvágni a MAVIR-t és az operatív rendszerirányítást leválasztani, , végül a harmadik változatként felajánlja az ITO-modellt, amikor minden marad a régiben, csak szigorúbb együttélési szabályokat vezetnek be. Eddig sem lehetett összejátszani vagy visszaélni itthon, és a most elfogadott, még szigorúbb szabályozás pedig végképp megakadályozza ezt.

A konkrét „vád” talán inkább az volt, hogy a törvénymódosítás Mavirra vonatkozó része a MVM-en belül készült.

Ez nem életszerű. Aki ezt mondta, az ország egyik legfontosabb hivatalának, a verseny hivatalnak a korábbi vezető beosztású tisztségviselője. Számomra elképesztő, hogy ilyen ügyekről a sajtóban üzengetnek, hiszen a versenyhivatalnak minden eszköze megvan ahhoz, hogy eljárást indítson, amennyiben törvénysértést sejt. Jelentsék fel a képviselők 95%-át és az MVM-et, indítsanak vizsgálatot – vagy határolódjanak el attól, aki ezeket az elképesztő vádakot megfogalmazza. Azt szoktam mondani, hogy sokan, akik a leválasztás mellett kardoskodnak, gyakorlatilag azt akarják elérni, hogy a magyar nemzeti átviteli hálózat külföldi kézbe kerüljön. Nem tudok más racionális magyarázatot találni arra, hogy miért

emlegetik újra és újra ezt a kérdést. Erre mondta azt a magyar országgyűlés 95 százaléka, hogy nem.

Nem is ez volt a probléma, hanem inkább az, hogy az érintett állami szervek nem igazán tudtak a törvénymódosításról, nem készültek hatástanulmányok sem.

Az előkészítést nem szeretném minősíteni, az MVM többször nyilatkozta, hogy a törvénnyel maximálisan egyetért, és az a tény, hogy ma Magyarországon ilyen elsőprő többségű döntés született a parlamentben, fantasztikus háttérrel, elszántságot jelez egy ilyen szakmai kérdésben. Én egyébként több száz oldalas előkészítő anyagról hallottam.

Februárban vizsgálják fölül a MVM középtávú stratégiáját. Elképzelhető, hogy bekerül valamilyen új elem? Készülnek profilbővítésre, esetleg a gázpiacra belépni?

A stratégiánkat csakfinomítjuk az elmúlt 1-2 év tapasztalatai alapján. Hangsúlyeltolódások lehetnek, de érdemi változás, pálfordulás, szenzáció nem lesz benne. A gázpiacra kapcsolatban egy kereskedői engedélykérelmet beadtunk ugyan, – hiszen az MVM ma is az egyik legnagyobb gázfogyasztó az országban, – de nem tervezünk komoly expanziót.

Szerencsétlen egybeesés csak, hogy pont akkor kérték az engedélyt, amikor az Emfesz helyzete kétségessé vált? Korábban is ki lehetett volna kérni az engedélyt.

Emfesz-ügyben sokan sok mindent nyilatkoztak már, és mi kökeményen tartjuk magunkat ahhoz az állásponthoz, hogy mi csak biztos, transzparens és nyereséges üzletekkel foglalkozunk. Figyeljük a gázpiaci mozgásokat, de eddig nem találtunk olyan tranzakciót, ami komoly nyereséggel vagy üzleti potenciállal kecsegtetett volna. Emfesz-ügyben is kizárólag akkor lépünk bármit, az első lépést is csak akkor vagyunk hajlandók megtenni, ha az esetleges tranzakció nagy nyereséspotenciállal bír, és az ügylet nagyon transzparensen végrehajtható. Kizárólag tulajdonosi döntés alapján járunk el.

Egyéb irányú profilbővítés?

Amit érdemes kihangsúlyozni az új stratégiában, hogy egyre erősebb szerepet játszik a meglévő telekom hálózat kihasználása. Ez egy nagyon komoly vagyont és, szó van digitális nemzeti közműről és sok egyéb hasznosítási lehetőségről is. Erre igyekszünk 2010 folyamán nagyobb hangsúlyt fektetni, nyitni szeretnénk a kapacitásainkat a piac irányába. Mi sáv szélességet tudunk értékesíteni, de azt csak akkor lehetséges, ha az ott van a felhasználóknál, ezért minél közelebb kell kerülnünk a fogyasztókhoz. Például nemrégiben pontosan ezért írtunk alá együttműködési megállapodást az egyetemi hálózatokkal.

Mikor kerülhet sor a tőzsdei bevezetésre?

Amennyiben megszületik a tulajdonosi döntés, akkor hat hónapon belül ezt meg lehet tenni, a cégen belüli feltételek adottak. Pont erről szolt az elmúlt másfél évünk, hogy amit egy pre-IPO fázisban meg kell tenni, azt megtegyük.

Egy új kormány megalakulása mennyiben érintheti az MVM stratégiáját?

Véleményem szerint az MVM stratégiáját nem fogja érdemben módosítani a kormányváltás. Pontosán azért, mert az MVM-et körülvevő lényeges kérdésekben rendre nagykoalíciós döntések születtek. Úgy tűnik, konszenzus van tehát az állam szerepéről a villamos energetikában, és ez a konszenzus az erős, a hazai érdekeket szem előtt tartó piaci szereplőként definiálja az MVM-et. Az MVM a mindenkori állami energia- és gazdaságpolitika végrehajtásának egyik nagyon fontos eszköze.